

Evropské právo a trestní právo hmotné

Přednáška 6.10.2010

Evropské trestní právo?

- Trestní právo = především právo vnitrostátní
- Mezinárodní právo trestní
- Europeizace trestního práva:
 - ovlivňování legislativy
 - harmonizace trestněprávních předpisů

Etapy vývoje

- Období do založení EU
- Období od založení EU do vstupu Amsterdamské smlouvy v platnost
- Období od vstupu Amsterdamské smlouvy v platnost do období platnosti smlouvy Niceské
- Období „polisabonské“ = po přijetí Lisabonské reformní smlouvy

Oblasti trestního práva hmotného

- ***Organizovaný zločin***
- ***Terorismus***
- ***Ochrana finančních zájmů Evropských společenství***
- Praní špinavých peněz
- Obchodování s lidmi
- Obchodování s omamnými látkami
- Ohrožování a poškozování životního prostředí
- Útok proti informačním systémům
- Korupce v soukromém sektoru apod.

Období do založení EU

- Základní podnět – Schengenská dohoda o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (1985) a Schengenská prováděcí úmluva (1990) - potřeba reagovat na průvodní jevy rušení vnitřních hraničních kontrol a rozšíření volného pohybu osob – požadavek na zkvalitnění boje proti kriminalitě
- ***Terorismus***
 - TREVI (1976) – terrorisme, radicalisme, extremismisme, violence, internationale
 - Evropská úmluva o potlačování terorismu (1977)
 - TREVI 1 – TREVI 4 – expertní skupiny

Období do založení EU

- **Organizovaný zločin** – především praní peněz
- Směrnice Rady o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz (1991)
- **Ochrana finančních zájmů ES** - požadavek na zlepšení prevence a postihu jednání ohrožujícího nebo poškozujícího zájmy ES

Období od založení EU po Amsterdamskou smlouvu

- Maastrichtská smlouva (1992)
- Třetí pilíř – rozvoj úzké spolupráce v oblasti justice a vnitra
- Čl. 31 odst. 1 písm. e) požadavek společného postupu k zavedení minimálních norem o skutkových podstatách trestných činů a trestech v oblasti organizovaného zločinu, terorismu a obchodu s drogami
- Sbližování předpisů trestního práva v souladu s čl. 31 písm e), je-li to nezbytné

Boj proti organizovanému zločinu

- Akční plán boje proti organizovanému zločinu + opatření
- Společná akce ze dne 21.12.1998 – definice zločinecké organizace: *strukturované sdružení, zřízené na určitou dobu, v němž jednají ve shodě více jak dvě osoby, za účelem páchání trestných činů, u kterých je trestní sazba odnětí svobody nebo detence ve výši nejméně 4 roky, pokud jsou páchány za účelem materiálního prospěchu, a přichází-li to v úvahu, je nezákonně působeno na činnost veřejných orgánů.*

Boj proti organizovanému zločinu

- **Druhý protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů ES z roku 1997** – pojem praní peněz
- Povinnost zavést komunitární definici praní peněz jako trestný čin ve vztahu k vymezenému okruhu trestných činů, které vedly k výnosu.
- **Společný postup** z 3.12.1998, o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a konfiskaci nástrojů a výnosů ze zločinu

Boj proti terorismu

- Č K1 odst. 9 Smlouvy o EU – základ - spolupráce v boji proti terorismu je věcí společného zájmu
- Organizační a právní východiska - Rada EU může z podnětu členského státu vypracovat mezinárodní úmluvu a doporučit ji členským státům k přijetí.
- Summity EU v Madridu (1995) a Tampere (1999) – návrh protiteroristických opatření zejména v procesní oblasti

Ochrana finančních zájmů Evropských společenství

- **Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství** (1996, platnost 2002) – povinnost členských států promítnou do své trestněprávní úpravy širokou definici podvodu proti finančním zájmům ES
- Finanční zájmy ES = *výdaje a příjmy pocházející z rozpočtů ES, jakož i výdaje a příjmy, které jsou spravovány Společenstvím a jeho orgány a institucemi.*

Ochrana finančních zájmů ES

- **Protokol k Úmluvě** – nutnost zavést trestný čin úplatkářství
- **Druhý protokol** – zavedení účinné odpovědnosti právnických osob za jednání podvodného nebo korupčního charakteru + definice praní peněz
- **Úmluva o boji proti korupci úředníků ES nebo členských států EU**

Projekt Corpus Juris

- Soubor hmotně právních a procesních ustanovení, jejichž cílem je ochrana finančních zájmů ES
- Skupina expertů pod vedením profesorky pařížské Sorbonny Mireille Delmas-Marty
- První verze 1997, novelizovaná 2000
- 35 článků – čtyři části
- 1. TPH zvláštní část – skutkové podstaty
- 2. TPH obecná část – odpovědnost + sankce
- 3. TPP
- 4. Vztah ustanovení Corpus Juris k vnitrostátnímu právu

Corpus Juris – hmotněprávní principy

- Klasické zásady: zákonnost, zákaz retroaktivity k tíži, přiměřenost sankcí
- Nové zásady: princip evropské teritoriality

Corpus juris – trestné činy

- Osm skutkových podstat trestných činů
- Podvod proti rozpočtu ES
- Podvod ve sféře volné soutěže
- Korupce
- Zneužití úřední povinnosti
- Zpronevěra
- Vyzrazení služebního tajemství
- Praní a přechovávání majetkových hodnot získaných z nepoctivých zdrojů
- Zločinné spolčení

Corpus Juris - tresty

- Pro fyzické osoby
 - odnětí svobody do 5 let a peněžitý trest
- Pro právnické osoby:
 - peněžitý trest
- Vedlejší tresty:
 - zveřejnění rozsudku
 - vyloučení z poskytování subvencí až na 5 let
 - vyloučení z uzavírání budoucích smluv až na 5 let
 - zákaz výkonu veřejných funkcí až na dobu 5 let

Období od Amsterdamské smlouvy do smlouvy Niceské

- 1997
- Cíl: Unie jako *prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob, ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, práva azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.*

Oblasti zájmu

- Prevence organizované i neorganizované trestné činnosti a boj s ní
- Zejména terorismus, obchod s lidmi, trestné činy proti dětem, nedovolený obchod s drogami, se zbraněmi, korupce a podvody.
- v oblasti TPH - sbližování předpisů trestního práva členských států v souladu s čl. 31 SEU, je-li to nezbytné.

Organizovaný zločin

- Vnitřní strategie boje proti organizovanému zločinu
- Rámcové rozhodnutí Rady o praní peněz, identifikaci, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní (2001)

Terorismus

- 21.9.2001 Akční plán EU proti terorismu – výzva k zavedení Evropského zatýkacího rozkazu + požadavek na vytvoření jednotné definice pojmu terorismus
- posun v oblasti pilířů – možnost využití prostředků II. pilíře – společné strategie, společné akce - unijní definice teroristického činu

Dokumenty

- 27.12.2001
- Společný postoj Rady o boji proti terorismu
- Společný postoj rady o uplatnění zvláštních opatření v boji proti terorismu
- Nařízení Rady o zvláštních omezujících opatřeních
- 13.6.2002
- Rámcové rozhodnutí rady o boji proti terorismu – definice teroristické skupiny

Ochrana finančních zájmů ES

- Posun v oblasti ochrany finančních zájmů ES – čl. 280 Smlouvy o založení ES
- požadavek efektivních opatření v prevenci a postihu podvodů
- Orgány ES vybaveny rozhodovacími pravomocemi - nesmí být dotčeno použití vnitrostátního trestního práva
- Zřízení Evropského úřadu na potírání podvodných jednání (OLAF) + tlak na tzv. kandidátské státy v oblasti ochrany finančních zájmů ES
- Rámcové rozhodnutí Rady o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků – 28.5.2001 – požadavek kriminalizace + účinných přiměřených a odrazujících sankcí
- Rámcové rozhodnutí Rady o zvýšené ochraně trestními a jiným sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura – 29.5.2000 a další
- Požadavek harmonizace

Lisabonská smlouva

- stírá rozdíl mezi I. a III. pilířem
- Čl. 69b zakládá obecné právní zmocnění pro harmonizaci trestního práva – Evropská parlament a Rada mohou stanovit formou směrnic minimální pravidla pravidla stran trestných činů a sankcí
- Rozšířený seznam oblastí trestné činnosti

Oblasti trestné činnosti

- Terorismus
- Obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí
- Nedovolený obchod s drogami
- Nedovolený obchod se zbraněmi
- Praní peněz
- Korupce
- Padělání platebních prostředků
- Trestná činnost v oblasti výpočetní techniky
- Organizovaná trestná činnost
- + možnost Rady přijmout rozhodnutí určující další oblasti

- Přeji příjemný den.